

Concertkoor Baarn haalt Thomascantors uit schaduw

Concertkoor Baarn laat de Thomascantors uit de schaduw treden, hoorde Piet van Dijk. Hij luisterde naar het adventsconcert van het Concertkoor Baarn op 26 november in Soest in kerkzaal De Rank. 'De barokmuziek is sterk in het uitdrukken van emoties: smart, pijn, licht, duisternis, thuiskomen, op weg gaan. Dat wordt allemaal uitgedrukt in de muziek.'

Piet van Dijk

Bij de beleving van een concert gaat het niet alleen om het muziekstuk en de uitvoerenden. Ook de sfeer van de concertzaal en de akoestiek spreken mee. En het tijdstip van de dag, de gebeurtenissen en gedachten van die dag beïnvloeden de beleving.

Met deze kanttekeningen in mijn achterhoofd zette ik mij zaterdagmiddag 26 november 2022 in de luistermodus tijdens het adventsconcert van het Concertkoor Baarn in Soest. Hoe moet ik luisteren: vergelijkend, analyserend of kritiserend? Of zou ik moeten doen wat echte luisteraars naar muziek zo goed kunnen: meegaan in wat er wordt aangeboden, het ondergaan, zich laten meeslepen?

Ik verkeerde even in dubio, maar gelukkig bood koorvoorzitter Yvonne van Bommel in het voorwoord van het programma een mooi handvat om de luisteraar bij de hand te nemen. De barokmuziek is sterk in het uitdrukken van emoties: smart, pijn, licht, duisternis, thuiskomen, op weg gaan. Dat wordt allemaal uitgedrukt in de muziek. Een mooi compromis tussen analyseren en ondergaan. Zo besloot ik te luisteren. Horen of de muziek de tekst weet te intensiveren.

INDRUKWEKKENDE LIJST Dirigent Anthony Scheffer (1991) had gekozen voor koorwerken uit de adventtijd van zes componisten die allemaal iets hebben gehad met de Thomaskirche in Leipzig. Dan denken we natuurlijk allemaal aan Johann Sebastian Bach (1685-1750). Maar dat is wel een heel beperkte kennis. Er bestaat een lange, indrukwekkende lijst van Thomascantors van maar liefst 1295 tot heden. Die andere cantores of componisten die een relatie hadden met de kerk mogen wel eens

uit de schaduw van Bach treden. Een terecht keuze van Scheffer, die ervan houdt zijn publiek voortdurend te verrassen en altijd veel luistervariatie te bieden. Bach mag dan met kop en schouders boven de rest uitsteken, maar hij verdient die hoge status pas als hij oprijst uit een groep componisten van hoge kwaliteit. Anders valt er immers niks om bovenuit te steken. Scheffer heeft dat mooi weten te illustreren met dit programma.

BLOKFLUIT, HOBO, FAGOT Johann Kuhnau (1660-1722) was Bachs voorganger in Leipzig en dat is bepaald geen vergeten componist. Zijn cantate 'Uns ist ein Kind geboren' was een prachtig openingsnummer, niet in de laatste plaats door de twee blokfluiten, twee hobo's en een fagot die overigens dit hele concert prachtig kleurden. Niet alleen een eerbetoon aan 'vergeten' componisten dus deze middag, maar ook aan de zo weinig geroemde, maar o zo mooie alt- of tenorblokfluit. Ik kan er geen genoeg van krijgen, er zijn ook van Bach onvergetelijke cantates met blokfluiten. Ook de strijkers waren weer een genot. Wat ben je bevoorrecht als je daarnaar mag luisteren.

"Bij het koraal 'Nun komm, der Heiden Heiland' overwon het Concertkoor z'n aarzelingen van het openingsnummer"

Bij het koraal 'Nun komm, der Heiden Heiland' (ja, dat van die o zo weergalooze koraalbewerking van Bach voor orgel) van Michael Praetorius (1571-1621) overwon het Concertkoor z'n aarzelingen van het openingsnummer. Het volgende werk was 'Tut Buße' van Christoph Graupner (1683-1760), een leerling van Kuhnau op wie de eerste keuze viel als

opvolger, nota bene boven Bach, maar die uiteindelijk bedankte voor de Thomaskirche omdat zijn baas hem opslag gaf. Graupner mag ook beter bekend worden, de man schreef duizelingwekkend veel.

Georg Telemann (1681-1767) is ook kandidaat-Thomascantor geweest en we kennen hem als de productiefste componist aller tijden met meer dan drieduizend werken. 'Daran ist erschienen die Liebe Gottes' vind ik typisch Telemanniaans: niets op aan te merken, maar niet spannend. De muziek ligt goed in het gehoor, maar blijft voor mij vaak binnen de paadjes: geen verrassende loopjes of harmonieën, maar nu stap ik er wel even met zevenmijlslaarzen doorheen. Het duet van alt Åsa Olsson en tenor Joshua Lau sprong er wel uit en er waren meer leuke duetten van solisten deze avond. Als solist vond ik sopraan Bauwien van der Meer de beste van de dag.

Zeer verrassend was een stuk dat geheel a capella door alle vijf solisten en koor werd gezongen, het 'Christum wir sollen loben schon' van Lucas Oslander (1534-1604), een predikant die ook liederen schreef. Het gaf een mooie gregoriaanse sfeer. Ongetwijfeld was dit een grote uitdaging voor het koor om op toon te blijven. Opeens kreeg de kerkruimte even een kathedraal, bijna middeleeuws sfeertje. Kippenvol. Die gaan we thuis terugluisteren, bij kaarslicht. Het laatste werk was natuurlijk van Bach. Dit keer geen advents- of kerstcantate maar een minder bekend werk. 'Schmücke dich o liebe Seele' is volgens Scheffer een van de mooiste cantates die toepasbaar is voor het hele jaar. Verrassend numero zoveel deze avond! En de timing is zo goed, als afsluiting. Iedereen moet het gevoeld hebben: Bach kan het als de beste. Wat een harmonieën, wat een wendingen, wat een vondsten. Onweerstaanbaar neemt de muziek je mee. Zo kreeg hij deze middag, dankzij zijn voorgangers, extra glans. Hij rust op schouders van mannen die er ook wat van konden.

Wat ook meespeelt bij de beleving van een concert is de uitstraling van de concertgeveenden. Dat zit bij het Concertkoor Baarn altijd wel goed. Ik zie nooit ernstige gezichten van mensen die hun tenen samenknijpen uit angst een keer onzuiver of uit de maat te zingen, maar altijd een soort feestelijke vrolijkheid en dorpse saamhorigheid. En zin in zingen, dat lijkt hét credo. Wat is er beter om de sombere dagen te doorstaan? De uitstraling van Scheffer is al vaker geroemd: zijn lichaamstaal verradt werkplezier en enthousiasme. Zin in, zal hij ongetwijfeld 's morgens gedacht hebben. En wat is hij alert: volgens mij ontgaat hem geen detail.

ZAAL VOL BARINEZEN Zo kon ik de gewone zaterdagse besommeringen van boodschappen en klusjes even vergeten in de kerkzaal van De Rank, de voormalige Wilhelmina-kerk, met zijn matige akoestiek. Geen kathedraalachtige sfeer zoals in de Nicolaaskerk in Baarn, maar een mooie onderstreping van de dorpse cultuur die bij het Concertkoor Baarn past. En dankzij de tekst bleef ik actief luisteren, want de componisten hebben de muziek daar vol vondsten op afgestemd. Baarn heeft maar pech dat het concert in Soest was, maar volgens mij zat de zaal half vol Barinezen.

Op 23 april gaat het dan 125-jarige Concertkoor terug naar Baarn. Samen met de 175-jarige Koninklijke Oratorium Vereniging Utrecht, ook een koor van Scheffer, vindt dan een jubileumconcert plaats in de Nicolaaskerk, dat de dag daarvoor ook in Domkerk in Utrecht wordt gegeven. Mozart, Haydn en Beethoven klinken dan. Op 11 november is er dan het jubileumconcert, met muziek van Händel en Purcell. Alleen al voor Purcell kom ik, de beste na Bach. Sorry, na Bach en Mendelssohn.

Optreden in de kerkzaal van De Rank